

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань
міжнародних зв'язків

за 2025 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет з питань міжнародних зв'язків є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України.

Метою створення Комітету є: налагодження, розвиток та підтримання відносин між Національною асоціацією адвокатів України та іноземними, а також міжнародними організаціями.

Основними завданнями Комітету є:

- надання рекомендацій щодо встановлення зв'язків з іноземними та міжнародними організаціями;
- підготовка необхідних документів для оформлення відносин між НААУ та іноземними / міжнародними організаціями;
- здійснення організаційного забезпечення, з метою прийняття НААУ до міжнародних об'єднань адвокатів / юристів;
- підтримання ділових відносин з іноземними / міжнародними організаціями на постійній основі;
- надання пропозицій Голові НААУ, РАУ щодо доцільності участі представників НААУ у міжнародних заходах;
- надання пропозицій щодо проведення НААУ міжнародних заходів в Україні;
- розгляд звернень у межах своїх повноважень;
- співпраця з іноземними / міжнародними організаціями, які можуть надавати технічну або матеріальну допомогу з метою розвитку адвокатури України;
- здійснення іншої діяльності в межах повноважень, визначених Положенням про Комітет з міжнародних зв'язків.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2025

Голова Комітету:

Гречківський Іван Павлович

Заступник голови Комітету:

Никітенко Ростислав Павлович

Секретар Комітету:

Клим'юк Олег Юрійович

Члени Ради Комітету:

Власюк Віталій Вікторович

Барашков Кирило Ігорович

Бузаров Андрій Ігорович

Дригваль Наталія Петрівна

Козіна Галина Вадимівна

Мнишенко Євгенія Сергіївна

Ясевін Віктор Валерійович

ПРЕДСТАВНИКИ НААУ ЗА КОРДОНОМ:

1. Шемчук Віктор Вікторович	Сполучені Штати Америки (м. Вашингтон)
2. Головченко Ольга Олександрівна	Велике Герцогство Люксембург (м. Люксембург)
3. Литвин Анна Олександрівна	Республіка Португалія (м. Порто)
4. Архіпов Віктор Віталійович	Республіка Португалія (м. Лісабон)
5. Семененко Людмила Михайлівна	Республіка Польща (м. Ольштин)
6. Черних Олександр Сергійович	Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії (м. Единбург)
7. Танцюра Леонід Олексійович	Республіка Австрія (м. Інсбрук)
8. Осетинська Ганна Анатоліївна	Республіка Австрія (м. Відень)
9. Гвоздій Валентин Анатолійович	Федеративна Республіка Німеччина (м. Берлін)
10. Григоренко Юрій Сергійович	Республіка Молдова (м. Кишинів)
11. Гончаренко Наталія Вікторівна	Республіка Австрія (м. Лінц)
12. Потьомкіна Марія Євгенівна	Французька Республіка (м. Париж)
13. Шумов Олександр Володимирович	Республіка Болгарія (м. Софія)
14. Ясевін Віктор Валерійович	Угорщина (м. Будапешт)
15. Козіна Галина Вадимівна	Турецька Республіка (м. Анкара)
16. Соколовська Оксана Володимирівна	Держава Ізраїль(м. Тель-Авів)
17. Миколаїв Лілія Богданівна	Королівство Іспанія (м. Мадрид)
18. Василик Ірина Богданівна	Республіка Польща (м. Краків)
19. Максименко Олена Олександрівна	Чеська Республіка (м. Прага)
20. Базарчина Анна Володимирівна	Республіка Ірландія (м. Дублін)
21. Калашник Олена Миколаївна	Сполучені Штати Америки (м. Балтімор)
22. Поліщук Вікторія Віталіївна	Республіка Кіпр (м. Ларнака)
23. Зухейр Абдельтіф	Королівство Бельгія (м. Шарлеруа)
24. Сандулеєва Вікторія Вікторівна	Канада (м. Калгарі)
25. Каспрова Юлія Володимирівна	Сполучені Штати Америки (м. Маямі)
26. Кучірко Анатолій Володимирович	Грецька Республіка (м. Афіни)
27. Бикова Ольга Юріївна	Канада (м. Торонто)
28. Жемеля Віктор Іванович	Румунія (м. Бухарест)
29. Сидоренко Валентин Вадимович	Чеська Республіка (м. Брно)
30. Буглак Юрій Олександрович	Сполучені Штати Америки (м. Форт-Лодердейл)
31. Матвеева Лариса Вікторівна	Республіка Португалія (м. Кашкайш)
32. Семенова Марина Володимирівна	Французька Республіка(м. Лілль)
33. Ходак Максим Юрійович	Нідерланди (м. Амстердам)
34. Папазова Галина Анатоліївна	Республіка Гана (м. Аккра)
35. Лаврівський Вадим Вадимович	Чеська Республіка(м. Карлові Вари)
36. Граціано Бенедетто	Італійська Республіка (м. Рим)
37. Люшенко Дмитро Ігорович	США (м. Сакраменто)

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Представник НААУ в Сполученому Королівстві **Олександр Черних** зустрівся з головою Ради баристерів Англії та Уельсу **Семуелем Таунендом** в останній тиждень його каденції на посаді, аби записати інтерв'ю про стандарти професії, роль адвокатів у правосудді та участь самоврядування у захисті інтересів спільноти.

Рада баристерів Англії та Уельсу є представницьким органом для 18 тис. баристерів. Її основним завданням є захист як інтересів адвокатської спільноти, так і громадського інтересу в забезпеченні верховенства права. Голова Ради баристерів має наглядові функції, а регулювання професії здійснюється Радою стандартів адвокатури, яка розробляє Кодекс етики для адвокатів. С. Тауненд, зокрема, розповів про регулювання поведінки адвокатів: «У нас є 10 основних обов'язків і під кожним є роз'яснення, що допомагають зрозуміти, як ви маєте поводитися».

Очільник Ради також навів приклад, як ці стандарти втілюються у конкретних ситуаціях. Так, наприклад, гідне поводження у соціальних мережах передбачає те, що недоречно висміювати судову владу, яка належно виконує функції. Не можна особисто нападати на суддю через соціальні мережі, медіа чи навіть підбурювати до насильства або інших речей на суддю чи вашого опонента через використання соціальних мереж.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/etipjk>.

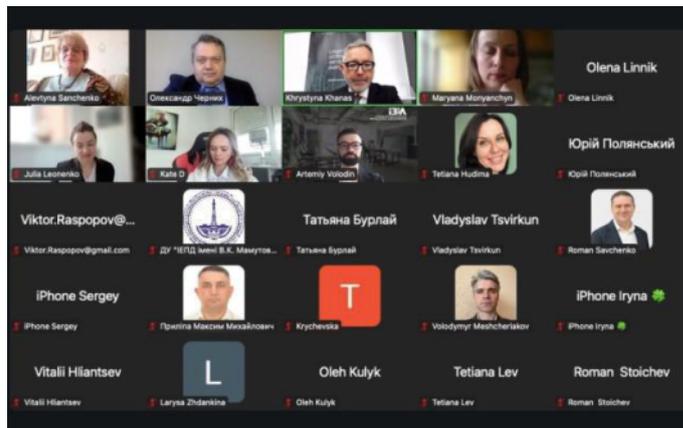
Україна потребує сучасних правових стандартів регулювання криптоактивів. Упровадження законодавства сприятиме не лише економічній стабільності, але й зміцненню довіри до національного фінансового ринку в умовах глобальних економічних змін.

Таку думку висловили учасники міжнародної конференції **«Соціальна справедливість та цифрова економіка 2025»**, яка пройшла 28 лютого.

Захід, організований Інститутом економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова Національної академії наук України, відбувся за підтримки Національної асоціації адвокатів України, ГО «Сучасна українська цифрова наука», Фондації Кларк за юридичну освіту (Шотландія) та Міжнародної асоціації етики та доброчесності AI. Конференція зібрала експертів у галузях цифрових фінансів, криптовалют, санкційної політики та штучного інтелекту.

Участь у міждисциплінарній дискусії, присвяченій взаємодії криптобірж зі штучним інтелектом, взяли представник НААУ в Сполученому Королівстві, експерт з регулювання криптоактивів Олександр Черних, експерт із цифрової криміналістики, керівник Strathclyde Forensics (м. Единбург) Бейзіл Мануосос та Х. Ханас. Зокрема, вони відзначили, що відсутність в Україні закону про віртуальні активи створює труднощі для впровадження ефективних санкцій проти учасників ринку, які сприяють відмиванню коштів, та ускладнює роботу іноземних фахівців в українському правовому полі.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/gewslr>.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Українцям, які отримали тимчасовий захист в Італії, у наступному році доведеться подовжувати посвідки на проживання. Аби сприяти у вирішенні цього та інших правничих питань, представник НААУ у цій країні за допомоги Асоціації громадських захисників Італії створить пункт допомоги.

4 березня життєві труднощі українців та українських адвокатів, їхні потреби, пов'язані з військовою агресією РФ, стали предметом обговорення на конференції «Адвокати в окопах». Захід відбувся наприкінці лютого в залі суду Пескара. Його організувала Асоціація адвокатів міста спільно з Італійською національною асоціацією молодих юристів.

Участь у конференції взяли представник НААУ в Італії **Граціано Бенедетто**, президент Асоціації італійських адвокатів із закордонних відносин **Антонелла Цуккаріні**, представники Асоціації громадських захисників Італії **Крістіна Челентано** та **Стефано Сассано**, експерт з міжнародного комерційного права **Франческо Ді Тонто**. До них в онлайн-форматі долучилися керівник Консульської канцелярії України в Римі **Максим Рог**, перший заступник начальника Берестинської районної військової адміністрації Харківської області **Наталя Осадча** та координатор проекту НААУ з підтримки адвокатів **Ганна Удовенко**.

Остання ознайомила учасників із системою та засадами діяльності органів адвокатського самоврядування в Україні та діяльності інституту адвокатури, Н. Осадча пояснила складнощі життя на прикладі міста Берестин, а Г. Бенедетто закликав до взаємодії з українськими адвокатами, аби мати спільні позиції у питаннях, які об'єднують країни. Представник НААУ в Італії також анонсував збір коштів для підтримки українських колег.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/rsnhan>.

Відкриту лекцію щодо особливостей адвокатської діяльності та професійної етики у Європейському Союзі для студентів-юристів провели у стінах кабінету-музею історії адвокатури Національного університету «Запорізька політехніка».

Спікером заходу був запрошений представник Національної асоціації адвокатів України у Карлових Варах **Вадим Лаврівський**.

Під час заходу студенти мали можливість дізнатися про особливості законодавчого регулювання адвокатської діяльності у Чехії, механізми захисту прав адвокатів у Європейському Союзі, нюанси роботи адвокатів у міжнародних справах та етичні стандарти у юридичній практиці.

«Дотримання професійної етики та постійний розвиток – це основа успіху адвоката в сучасному світі, – відзначив лектор. – І досвід країн Європи демонструє, що саме висока професійна культура дозволяє адвокатам ефективно відстоювати права клієнтів та розвивати правову систему».

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

На завершення заходу у присутності студентів та викладачів факультету В. Лаврівський вручив декану Почесну подяку голови НААУ, РАУ за багаторічну працю на юридичній ниві. Завдяки зусиллям **Юрія Філея** юридичний факультет університету зарекомендував себе як осередок підготовки висококваліфікованих правників, які демонструють високі стандарти професійної етики та правової грамотності.

Зі свого боку юридичний факультет НУ «Запорізька політехніка» висловив щиру подяку В. Лаврівському та члену Ради адвокатів Запорізької області Дмитру Майстру за інтеграцію європейських цінностей та дослідження історії адвокатури Запорізького краю.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/sfalmx>.

Адвокат не може працювати з тим, кого не знає. Але як ідентифікувати клієнта, перевірити його добросовісність і не порушити етичні межі? У деяких юрисдикціях для цього вже діють стандарти КУС (Know Your Client). Ця політика поступово входить і в українську практику.

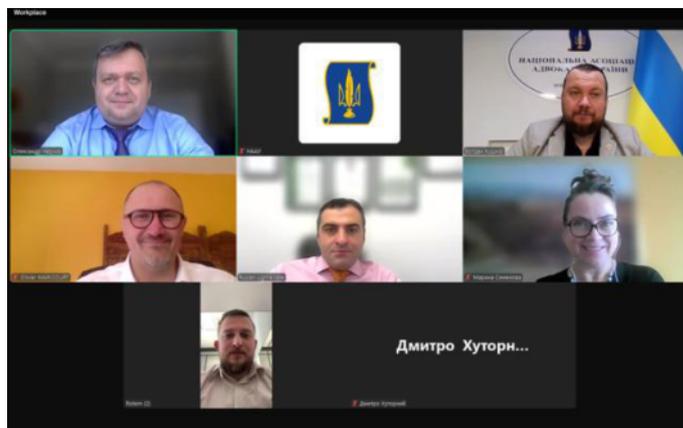
21 травня НААУ провела вебінар «**Виконання політик КУС – «Знай свого клієнта»** в щоденній практиці адвоката: український і міжнародний досвід». Захід ініціювали представник НААУ у Шотландії, Сполученому Королівстві Великої Британії і Північній Ірландії **Олександр Черних** (який також був модератором) і Комітет НААУ з питань адвокатської практики.

Учасники обговорили адаптацію міжнародних стандартів КУС до українських реалій, зокрема в умовах євроінтеграції, посилення вимог до прозорості правничих послуг і фінансового моніторингу. Ішлося про відмінності в онбордінгу клієнтів у різних юрисдикціях, співвідношення політики КУС і фінмоніторингу, роботу з відкритими джерелами та санкційними реєстрами, а також підстави для відмови в наданні правничої допомоги.

Практичну модель впровадження політик КУС презентувала представниця НААУ у Франції Марина Семенова. Вона окреслила п'ять ключових етапів, які вже сьогодні можуть бути орієнтиром для адвокатів в Україні.

Український контекст представив голова Комітету НААУ з питань адвокатської практики Богдан Кушнір. За його словами, впровадження процедур КУС в Україні відбувається поступово, у тому числі у співпраці із системою безоплатної правничої допомоги. Він наголосив: ретельна перевірка клієнта – не бюрократична формальність, а дієвий запобіжник, який дозволяє адвокату уникнути залучення до маніпуляцій, особливо в умовах воєнного стану.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/qtpefa>.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Яка процедура отримання статусу тимчасового захисту у Франції та Великій Британії? Коли можуть відмовити у його наданні та чи реально оскаржити таке рішення? Які є варіанти легалізації та зміни статусу? Що з працевлаштуванням, навчанням та бізнес-можливостями?

31 березня НААУ провела масштабний семінар, присвячений правовим питанням перебування українців у Французькій Республіці та Великій Британії. Захід об'єднав експертів у сфері імміграційного права, юристів, а також сотні учасників, які шукали відповіді на питання, пов'язані з правовим статусом українців за кордоном.

Ключові питання включали можливості переходу з тимчасового захисту на статус біженця, субсидіарного захисту або отримання посвідки на проживання за програмами для працівників, підприємців і сімейних категорій.

Представник НААУ у Французькій Республіці **Марина Семенова** роз'яснила процедуру подання заявок на тимчасовий захист у цій країні, наголосила на поширених помилках, яких слід уникати, та пояснила, які документи підтверджують підстави для надання статусу. Вона також розповіла про особливості інтеграції у французьке суспільство, можливості отримання соціальної допомоги та програму для українських підприємців, що дозволяє вести власний бізнес у Франції.

М. Семенова рекомендувала уважно ставитися до заповнення заявок на тимчасовий захист і уникати поширених помилок, які можуть призвести до відмови. Також вона порадила українцям перевіряти останні зміни у французькому законодавстві та користуватися юридичними консультаціями.

Представник НААУ в Шотландії, Сполученому Королівстві Великої Британії і Північної Ірландії **Олександр Черних** висвітлив питання довгострокових перспектив проживання у Великій Британії та Франції, пояснивши, які зміни у законодавстві можуть вплинути на українців у найближчі роки. Він також розповів про практичні кейси подачі апеляцій на відмови в статусі та підкреслив важливість збору максимально повного пакету документів при поданні заявок.

О. Черних наголосив на важливості збору повного пакету документів, що підтверджують підстави для проживання та роботи, оскільки це значно підвищує шанси на позитивний результат. Він також порекомендував українцям уважно стежити за можливими змінами у міграційних програмах, щоб не пропустити нові можливості.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/gytqgj>

Наприкінці квітня в місті Глазго (Шотландія, Велика Британія) відбувся робочий візит представника НААУ у Сполученому Королівстві **Олександра Черних**. Ця поїздка стала важливим кроком у зміцненні міжнародної правничої співпраці та розвитку механізмів підтримки українських адвокатів у період війни.

У межах візиту було проведено низку зустрічей із представниками провідних юридичних, наукових та громадських інституцій Шотландії.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Серед ключових результатів – домовленість про продовження серії онлайн-лекцій з британського права для українських адвокатів, викладачів і студентів. Такий формат дозволяє українській юридичній спільноті залишатися в курсі актуальних правових стандартів Великої Британії, підвищувати професійний рівень і зміцнювати міжнародну експертизу.

У рамках подальшої співпраці заплановано також організацію тематичних круглих столів і семінарів, присвячених:

- ролі адвокатури в умовах демократії;
- міжнародно-правовим інструментам захисту прав переселенців;
- особливостям діяльності нотаріальних органів у Шотландії;
- обміну досвідом у сферах адвокатської етики, прав людини та цифрових трансформацій у правничій професії.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/gkjsfx>.

5 квітня відбувся Ukraine Action Student Summit 2025, що проходив у Джорджтаунському університеті у м. Вашингтон (США). У межах заходу представник НААУ у США (м. Балтімор) **Олена Калашник** долучилася до професійних дискусій, присвячених міжнародно-правовому захисту України, питанням прав людини, публічній дипломатії та документуванню воєнних злочинів. Особливу практичну цінність мали панельні обговорення щодо правових стратегій притягнення держави-агресора до відповідальності та ролі адвокатів у міжнародних інституціях. Зокрема, змістовною була панель *Defending Ukraine Legally*, у якій взяли також участь Марні Чік, Андрій Пасічник та Посол Клінт Вільямсон. Під час панелі можна було поділитися цінними міркуваннями щодо міжнародного права, прав людини та правових стратегій захисту України від агресії.

Також було налагоджено професійні контакти з дипломатами, правниками та експертами у сфері міжнародного права у США. Участь у саміті сприяла посиленню адвокації інтересів України та просуванню позиції НААУ в академічному й міжнародному середовищі. Крім того, цей саміт нагадав про те, наскільки важливою може бути студентська адвокатура та міжнародна співпраця.

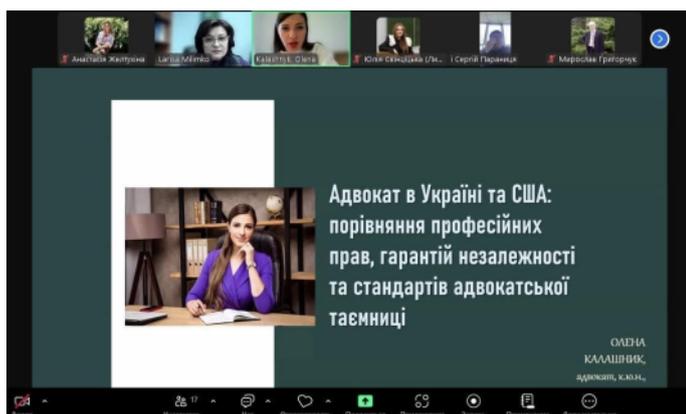

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

17 квітня в рамках роботи студентського наукового гуртка “Детектив” кафедри фінансових розслідувань та економічної безпеки Державного податкового університету відбулася онлайн-зустріч з адвокатом **Оленою Калашник**. У заході взяли участь члени студентського наукового гуртка - здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти, викладачі Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи.

Олена Калашник виступила з темою «Адвокат в Україні та США: порівняння професійних прав, гарантій незалежності та стандартів адвокатської таємниці». Зокрема, на обговорення були поставлені питання щодо відмінностей між англосаксонською та романо-германською правовими системами, особливостями отримання дозволу та гарантій діяльності адвоката в США та Україні, а також інші питання діяльності адвоката в США. Студенти та викладачі Державного податкового університету подякували за корисну інформацію, яку можна використовувати для підвищення рівня підготовки студентів.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/xmtpxz>

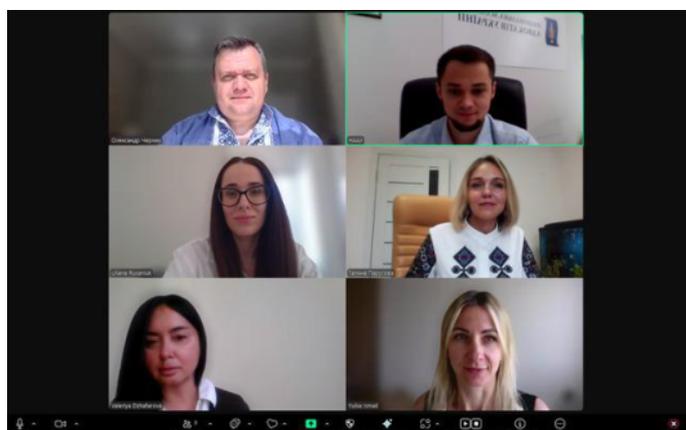

16 травня НААУ за ініціативою представника НААУ у Шотландії, Сполученому Королівстві Великої Британії і Північній Ірландії **Олександра Черних** провела вебінар на тему «Види перекладів у Великій Британії та Україні: нотаріальне посвідчення підпису перекладача, апостиль».

У час глобалізації, воєнної міграції та активної взаємодії між юрисдикціями різних країн правильне оформлення перекладів документів набуває ключового значення. Українці дедалі частіше звертаються до іноземних установ – від судів і імміграційних служб до банків та нотаріатів. Відсутність єдиного розуміння термінології, видів перекладів, вимог до нотаріального посвідчення чи апостилювання документів створює перешкоди як для громадян, так і для фахівців, які їх супроводжують.

Вебінар покликаний дати чіткі відповіді на запитання, які постають як перед юристами та адвокатами, так і перед імміграційними радниками, нотаріусами, перекладачами та самими громадянами.

Спікерами вебінару стали сертифікований перекладач, PhD in Law, адвокат Уляна Русанюк, спеціаліст з нотаріальних питань, адвокат Валерія Джафарова, імміграційний радник у Великій Британії, акредитований IAA L2, адвокат Юлія Ісмаїл, приватний нотаріус Галина Парусова.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

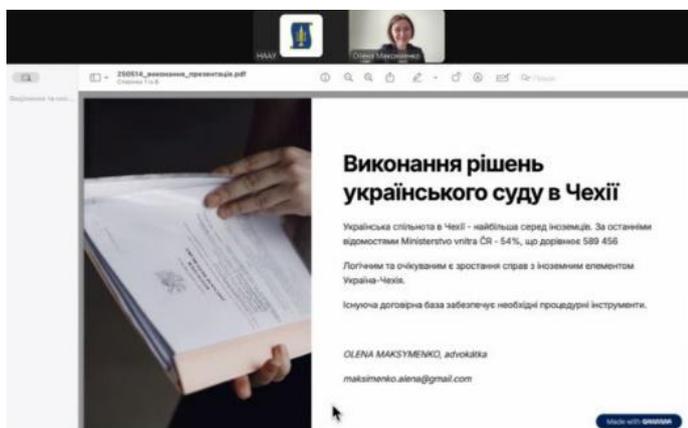
За даними Міністерства внутрішніх справ Чеської Республіки, українці стали найбільшою групою іноземців у цій країні. Це зумовило зростання кількості цивільних, сімейних, трудових і комерційних спорів із «українським елементом».

Порядок визнання рішень українських судів у Чехії дослідила під час вебінару, що відбувся **19 травня**, представниця НААУ в цій країні **Олена Максименко**.

Між Україною та Чеською Республікою діє договір про надання правової допомоги в цивільних справах, ратифікований Законом України №2927-III. Документ охоплює широкий спектр правовідносин і встановлює взаємне зобов'язання визнавати та виконувати судові рішення у справах майнового й немайнового характеру, а також рішення арбітражних судів.

Спікерка детально пояснила два варіанти, за якими можна ініціювати процес визнання українського рішення в Чехії.

Детальніше за посиланням: <https://surl.cc/kapilw>.

«Ми не лише підтримуємо наших громадян, а й допомагаємо українським адвокатам, що через війну переїхали до Каліфорнії, знайти роботу, пройти ліцензування та інтегруватися в місцеву юридичну спільноту».

На цьому наголосив представник НААУ в США **Дмитро Люшенко**, який взяв участь у щорічному прийомі Bench Bar Reception з нагоди зустрічі правників (суддів, адвокатів, прокурорів). Урочистий захід організувала Адвокатська асоціація округу Сакраменто (Sacramento County Bar Association, SCBA).

«Для мене особисто це питання професійної солідарності та людської гідності», – пояснив представник НААУ, коментуючи мотивацію своєї діяльності та ініціативи, спрямовані на підтримку українських колег, які опинилися за кордоном унаслідок війни.

Також під час спілкування з представниками юридичних компаній Д. Люшенко обговорив можливість надання безкоштовних юридичних консультацій для української громади округу Сакраменто.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/zqcnok>.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Накопичення енергії – це не лише технічна чи інвестиційна проблема. Це і правовий виклик, відповідь на який визначатиме енергетичну безпеку майбутнього. Українська адвокатура вже сьогодні має змогу впливати на ці трансформації – через експертизу, міжсекторальне партнерство та законодавчі ініціативи.

Із 20 по 22 травня у Варшаві відбувся Battery Forum Poland – один із провідних майданчиків Центральної Європи для обговорення сталих енергетичних технологій. У межах форуму було організовано бізнес-зустріч «Європейсько-український енергетичний ринок: партнерство та перспективи», що об'єднала експертів із Польщі, Німеччини, Чехії, країн Балтії та України для обговорення викликів і можливостей у сфері накопичення енергії.

Українське бачення правових викликів та регуляторних прогалин, які сьогодні стримують розвиток ринку зберігання енергії, представив заступник голови Комітету **Ростислав Никітенко**.

«Правники мають стати не лише спостерігачами, а співтворцями нової енергетичної політики. Це – шанс сформувати сталу правову екосистему, що відповідатиме викликам XXI століття», – наголосив він.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/xwzmmj>.

У світі, де конфлікти охоплюють різні юрисдикції, культурні коди та технологічні платформи, арбітраж залишається єдиним інструментом, що пропонує нейтральність, гнучкість та міжнародну виконувальність рішень. Водночас через автоматизацію правосуддя і глобалізацію конфліктів перед арбітражем постають нові виклики.

Обговоренню векторів розвитку арбітражу було присвячено третю щорічну міжнародну конференцію Surgus Arbitration Day (CAD-2025), участь у якій узяла член Ради Комітету Національної асоціації адвокатів України з альтернативного вирішення спорів, представник НААУ у Республіці Кіпр **Вікторія Поліщук**.

Учасниками заходу були провідні арбітражні практики з Європи, Близького Сходу та Азії, представники міжнародних юридичних фірм, арбітражних інституцій, академічних кіл, а також технологічних компаній.

Важливою частиною дискусії стала презентація, присвячена ролі ШІ в арбітражних процесах, – від передбачення результатів справ до автоматизованого управління справами та генерації рішень. Серед ризиків, які потребують ретельного моніторингу, спікери називали алгоритмічну упередженість, загрози конфіденційності та втрату прозорості. Проте, на загальну думку експертів, AI не замінить арбітра, а посилить його аналітичну здатність.

«Для України цей напрям має величезний потенціал. Ми маємо потужну IT-індустрію, яка вже зіштовхується з аналогічними викликами, – відзначає В. Поліщук. – Тож участь у таких обговореннях – це не лише про знання, а й про формування правил гри, які незабаром стануть глобальними».

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/oyuvsj>.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Під час триденного візиту делегації українських очільників громад та бізнесменів до Шотландії у межах місії Rebirth Ukraine відбулася зустріч представника НААУ у Шотландії **Олександра Черних** з Першим міністром Шотландії **Джоном Суїнні**.

Зустріч відбулася напередодні підписання Меморандуму про взаєморозуміння між Консулом України в Единбурзі Андрієм Мадзяновським (від імені МЗС України) та Секретарем Кабінету Уряду Шотландії Ангусом Робертсоном. Документ покликаний зміцнити співпрацю в економічній, соціальній і культурній сферах та сприяти безпосередньому контакту між українським та шотландським бізнесом і місцевим самоврядуванням.

Під час діалогу з Першим міністром О. Черних від імені української адвокатури подякував за всебічну підтримку України та розповів про роль адвокатів у налагодженні міжнародних зв'язків, зокрема – взаємодію з британськими професійними регуляторами й науковими установами. Джон Суїнні висловив повагу до зусиль юридичної спільноти та підтвердив важливість дотримання принципів верховенства права в усіх проектах співпраці.

Візит української делегації мав не лише політичний, а й глибокий практичний характер. Представники територіальних громад і бізнесу відвідали наукові та індустріальні хаби, провели зустрічі з шотландськими підприємцями й дослідниками. О. Черних організував окремі консультації з юридичних питань, пов'язаних із відкриттям бізнесу у Великій Британії, участю в програмах відновлення України та налагодженням прямого діалогу з британськими донорами, фондами, юридичними фірмами.

Особливу увагу було приділено громадам, розташованим поблизу лінії фронту. У рамках зустрічей обговорювалися юридичні особливості залучення іноземного фінансування, міжнародних грантів та участі у проектах реконструкції, з урахуванням ініціатив НААУ та британських колег.

О. Черних наголосив на готовності адвокатської спільноти стати надійною опорою в економічному відновленні держави, долучаючись до спільних ініціатив, забезпечуючи юридичний супровід інвестицій, проектів місцевого розвитку та поширення правової інформації серед українців.

Детальніше за посиланням: <https://surli.cc/skluev>.

Представник Національної асоціації адвокатів України в Португалії **Віктор Архіпов** обговорив з новообраним головою Ордену адвокатів Португалії **Жоао Массано** низку питань, що стосуються правового становища українців у країні.

Офіційна зустріч відбулася **10 липня** у Лісабоні.

Ключовою темою стали наслідки законодавчих змін, які можуть вплинути на легалізацію осіб, що перебувають під тимчасовим захистом. За ініціативою португальської сторони обговорено проект нового імміграційного закону, поданий урядом Португалії до парламенту. Представник НААУ висловив фахову оцінку цього документа та звернув увагу на ризики для українських громадян, а також на проблеми, які виникають під час подання документів на отримання резидентських віз – зокрема через Посольство Португалії в Україні. Цю позицію підтримали й представники українських громадських організацій, присутні на зустрічі.

У відповідь Ж.Массано запевнив, що озвучить підняті питання під час зустрічі в Кабінеті міністрів Португалії та в межах консультацій з представниками парламентських партій.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Він наголосив, що адвокатура Португалії завжди була опорою демократії, прав і свобод людини – навіть у роки авторитаризму, – і сьогодні гарантує захист інтересів не лише громадян Португалії, а й іноземців, включно з українцями, які перебувають у країні.

Окрему увагу було приділено розвитку професійної співпраці між самоврядними інституціями адвокатури України та Португалії. По завершенні зустрічі представника НААУ було запрошено зробити запис у книзі почесних гостей Ордену адвокатів Португалії.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/scduoq>

Чехія довела, що ефективний конституційний лад можливий навіть після втрати державності та тривалих періодів зовнішньої залежності. Для України цей досвід є важливим орієнтиром у посиленні верховенства права та розвитку демократичних інститутів.

Про конституційний устрій та правову систему Чеської Республіки розповіла в ході лекції для студентів-правників Національного університету «Одеська морська академія» представниця Національної асоціації адвокатів України в м. Прага **Олена Максименко**.

Сьогодні в Чехії проживає понад 500 тисяч громадян України, з них 380 тисяч – під тимчасовим захистом. Для країни з площею 78,8 тис. кв. км і населенням 10,6 млн така присутність є відчутною. Це створює умови для взаємного впливу та обміну досвідом.

О.Максименко нагадала, що Конституцію Чеської Республіки було ухвалено 16 грудня 1992 року. Особливістю є наявність Декларації основних прав і свобод як окремого документа, що має конституційну силу. Зміни до Конституції ухвалюються конституційними законами із кваліфікованою більшістю (3/5 депутатів і 3/5 сенаторів). Такий порядок діє і для ратифікації міжнародних договорів.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/txaeqt>

4 вересня відбулась академічна конференція «Human Rights, Security, and Dignity for Haiti», що відбулась у Школі права Університету Джорджа Вашингтона (Washington, D.C., USA), в якій була залучена до організаційного супроводу заходу представник НААУ у США (м. Балтімор) **Олена Калашник**. Конференцію організували American Jewish World Service, Amnesty International, Quixote Center, Bureau des Avocats Internationaux (BAI) та Institute for Justice & Democracy in Haiti (IJDH) за підтримки George Washington University Law School.

У межах заходу з доповідями також виступили представники провідних правозахисних організацій, зокрема Rawya Rageh (Amnesty International), Pierre Fritznel (Comité pour la Paix et le Développement), Rosy Auguste Ducena та Pierre Espérance (RNDDH), Atzer Alcindor (Human Rights Laboratory), Monique Clesca, Betica Muñoz (OAS) і Maria Isabel Salvador (колишня Спеціальна представниця Генерального секретаря ООН). Обговорення були зосереджені на темах безкарності за грубі порушення прав людини, ролі недержавних збройних формувань, міжнародної відповідальності та ефективних адвокаційних стратегій.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Отримані під час конференції висновки мають практичну цінність для НААУ, зокрема в частині документування системних порушень прав людини, взаємодії з міжнародними правозахисними організаціями та формування довгострокових міжнародних адвокаційних відносин. Досвід Гаїті демонструє ризики відсутності належної координації між державними інституціями та громадянським суспільством, що є подібним до українського воєнного часу. Участь у заході також сприяла налагодженню професійних контактів із міжнародними організаціями для подальшого посилення ролі НААУ у цій сфері.

24 вересня в Харкові відбувся **IX "Харківський міжнародний юридичний форум"**, що об'єднав провідних науковців, практиків, представників державних органів та міжнародних інституцій для обговорення широкого кола юридичних питань – від післявоєнної відбудови та цифровізації правового простору до інтеграції України до правових стандартів ЄС та захисту прав людини.

У межах панелі «Міжнародне приватне право: трансформація в умовах вступу до ЄС» участь узяла представник НААУ у Франції (м. Лілль), доктор філософії у галузі права, адвокат, член Комітету міграційного права Ради адвокатів Харківської області **Марина Семенова**.

Разом із нею виступила к.ю.н., старша наукова співробітниця та доцентка кафедри цивільного судочинства, арбітражу та міжнародного приватного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого **Анастасія Матвєєва**.

Тема доповіді: «Науково-правові висновки як ефективний інструмент захисту прав учасників приватних правовідносин: негативні наслідки відсутності науково-правових висновків у захисті прав українських дітей зі статусом тимчасового захисту в ЄС».

Під час виступу було розглянуто:

- судові спори щодо дітей, переміщених за кордон або народжених у країнах ЄС після 24.02.2022;
- негативні наслідки відсутності належних науково-правових висновків у захисті прав дітей, зокрема програші у справах щодо опіки, повернення дітей або визначення їх місця проживання;
- практичні приклади судових справ в Україні та країнах ЄС, де застосування науково-правових висновків могло б стати вирішальним.

У виступі було наголошено, що науково-правові висновки є не лише академічним інструментом, а й ефективним механізмом, що забезпечує дотримання принципу найкращих інтересів дитини та дозволяє підтвердити юрисдикцію українських судів у спорах з міжнародним елементом.

Участь у панелі сприяла обміну досвідом із колегами з академічного та практичного середовища, а також посиленню позицій НААУ у сфері міжнародного приватного права та захисту прав українських громадян у ЄС.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lt/xqxeto>

A presentation slide with a dark blue background and white text. At the top, the title reads: «Науково-правові висновки як ефективний інструмент захисту прав учасників приватних відносин». Below the title are two rows, each featuring a small portrait photo on the left and a text block on the right. The first row is for Marina Semenova, and the second is for Anastasiya Matveeva. At the bottom of the slide, there are two logos: 'HUMAN RIGHTS INTERNATIONAL LEGAL FORUM' on the left and a circular emblem on the right.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

29 вересня у Лондоні експерти та практики з Великої Британії, Польщі, Франції, США, ОАЕ та України обговорювали питання визнання та виконання арбітражних рішень у різних юрисдикціях, а також механізми розшуку та арешту активів.

Міжнародну конференцію організував Лондонський офіс міжнародної юридичної компанії Kennedy's за підтримки Національної асоціації адвокатів України, Національної асоціації арбітражних керуючих України, Асоціації приватних виконавців України, юридичних компаній та організації Spilka.uk.

У вступному слові до учасників заходу заступник голови НААУ, РАУ **Валентин Гвоздій** наголосив, що воєнний стан в Україні вимагає впровадження надзвичайних заходів, які б забезпечили національну безпеку та економічну стабільність. І ці міри включають в себе пряму імплементацію норм міжнародного арбітражу. Втім, довіра міжнародних партнерів, бізнесу та інвесторів до країни на пряму залежить від авторитету нашого правового середовища як гарантії того, що права інвесторів будуть захищені. Тож НААУ має ясну й чітку місію – забезпечити українське правове середовище сильними, незалежними практиками з урахуванням найкращого міжнародного досвіду.

Одним з таких заходів є націоналізація активів, які належать російським державним компаніям та підсанкційним особам. За рішенням українських судів активи, які пов'язані з державою-агресором, передаються державі. Ці кроки спрямовані на захист національної безпеки та забезпечення репарацій. Разом із тим, вони піднімають комплекс питань дотримання права власності.

Українські суди вважають санкції не тільки політичним інструментом, але й також публічним орденом в сенсі Нью-Йоркської конвенції. Це означає, що підсанкційним російським компаніям або громадянам РФ може бути відмовлено у визнанні їх права власності на актив, адже вони відмовляють у визнанні фундаментальних прав України на суверенітет та національну безпеку. Дані випадки демонструють, як санкції, у поєднанні з арбітражним законодавством, створюють нові прецеденти, що можуть бути наслідувані та впроваджені в інших юрисдикціях.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Під час другої сесії конференції, модератором якої виступив представник НААУ у Великій Британії **Олександр Черних**, експерти з України, Польщі, Великої Британії, ОАЕ та міжнародних структур обговорили питання початку проваджень і визнання арбітражних рішень, механізми примусового виконання, розшук і арешт активів, нові виклики, пов'язані з цифровими активами, а також вплив санкційного законодавства на правозастосування.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/gkqjth>

30 жовтня відбувся X Всеукраїнський круглий стіл на тему «**Застосування законодавства під час дії воєнного стану в Україні: актуальні виклики та шляхи їх подолання**» у форматі онлайн.

У заході взяли участь провідні українські правники, судді, представники Верховної Ради України, Вищого антикорупційного суду, адвокатської спільноти та наукових установ. Серед учасників були, зокрема, **Юлія Яцик, Віра Михайленко, Сергій Боднар, Любов Крупнова, Павло Великоречанін, Сергій Вавженчук, Дмитро Величко, Тетяна Рабко, у представник НААУ у Французькій Республіці Марина Семенова, представник НААУв Республіці Португалія Лариса Матвєєва, представник НААУ у Державі Ізраїль Оксана Соколовська та представник НААУ у Канаді (м.Торонто) Ольга Бикова. Організатором та модератором виступив Володимир Віхляєв.**

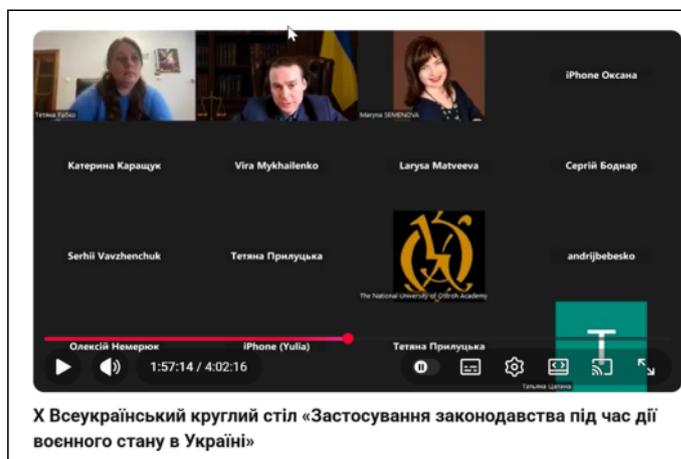
М.Семенова виступила з доповіддю «Захист прав українських дітей зі статусом тимчасового захисту в ЄС та інших країнах під час дії воєнного стану в Україні». У своїй доповіді вона акцентувала увагу на практичних проблемах правового захисту дітей, які тимчасово перебувають за кордоном, та підкреслила значення науково-правових висновків для:

- підтвердження юрисдикції українських судів;
- застосування українського та міжнародного права;
- забезпечення принципу найкращих інтересів дитини;
- запобігання ухваленню неправомірних рішень іноземними судами.

Обговорення охоплювало проблемні питання правозастосовної практики, виконання судових рішень, пропозиції щодо вдосконалення законодавства та шляхи усунення бар'єрів у захисті дітей, які отримали тимчасовий захист у країнах ЄС та інших державах.

Участь у круглому столі дозволила обмінятися досвідом між практиками та науковцями, виробити практичні рекомендації для адвокатів і суддів, а також підкреслити роль адвокатської спільноти у формуванні ефективних правових механізмів захисту прав дітей в умовах воєнного стану.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lt/ltmvim>

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

До Дня юриста в Національному університеті «Запорізька політехніка» відкрили навчально-наукову лабораторію адвокатської діяльності – простір, де студенти набуватимуть практичного досвіду під керівництвом науковців і адвокатів.

Ініціатором створення лабораторії став декан юридичного факультету університету **Юрій Філей** разом із викладацьким колективом. Інформаційну підтримку проекту надали Центр дослідження адвокатури і права НААУ, Рада адвокатів Запорізької області та Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури регіону.

Урочисте відкриття провів ректор університету **Віктор Грешта**. З вітальним словом виступив в.о. голови Ради адвокатів Запорізької області **Максим Семенов**, який наголосив на важливості практичної підготовки майбутніх правників і пообіцяв підтримувати розвиток лабораторії. До події долучилися студенти та викладачі Гуманітарного коледжу НУ «Запорізька політехніка».

Керівником лабораторії призначено адвоката **Дмитра Майстра**, а його заступником – представника НААУ в Республіці Чехія **Вадима Лаврівського**.

Лабораторія покликана поєднати академічну підготовку з практичними навичками адвокатської роботи. Тут проводитимуться практичні заняття, тренінги, лекції та зустрічі з представниками правничих інституцій. Студенти зможуть відпрацьовувати навички підготовки процесуальних документів, виступів у суді, ведення переговорів і правового аналізу реальних справ.

До проведення занять залучатимуться викладачі університету та адвокати-практики.

Докладніше про формат діяльності лабораторії можна дізнатися на її [сторінці сайту НУ «Запорізька політехніка»](#).

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/xdszmc>

21 листопада у приміщенні Faculty of Advocates, однієї з найстаріших адвокатських інституцій Європи, відбулася фахова дискусія «Війна в Україні та верховенство права». Захід об'єднав провідних українських і британських правників, які обговорили ключові виклики для систем правосуддя в умовах війни, агресії та загроз демократії.

У дискусії взяли участь представник НААУ у Сполученому Королівстві **Олександр Черних**, доктор юридичних наук, викладач права Університету Глазго **Лариса Жданкіна**, професор факультету права Едінбургу **Стефен Неф**. Організаторами події виступили **Kenneth Young** та **Rob Marrs**, які створили майданчик для професійного діалогу щодо ролі права у протидії сучасним викликам.

О. Черних окреслив спектр загроз, з якими щодня стикається українська юридична спільнота: тиск на суди та адвокатуру, корупційні ризики, обстріли й ракетні удари, енергетичну нестабільність, а також інформаційний тиск з боку медіа та блогерів. Він підкреслив, що попри ці чинники адвокати продовжують забезпечувати доступ до правосуддя та дотримання прав людини.

Окрему увагу адвокат приділив ухваленій Радою Європи Конвенції про захист професії адвоката – першому міжнародному документу, що закріплює незалежність адвокатів, конфіденційність адвокат-клієнт, свободу доступу до професії та посилення ролі професійного самоврядування. Він наголосив на ключовому внеску України у розробку документа, зокрема на участі заступника голови НААУ, РАУ **Валентина Гвоздія**.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/ampspck>

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

12 грудня відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція (XI Круглий стіл) «**Права людини в умовах воєнного стану в Україні**», яка відбулася в межах Всеукраїнського тижня права та з нагоди 35-річчя Декларації про державний суверенітет України. У рамках конференції представник НААУ у США (м. Балтімор) **Олена Калашник** виступила з доповіддю на тему «Стандарти професійної етики адвокатів у США та Україні: порівняльно-правовий аналіз».

У доповіді було здійснено порівняльний аналіз етичних стандартів адвокатської діяльності в умовах різних правових систем: загального права США та континентальної системи України. Особливу увагу приділено питанням конфіденційності, обов'язку правдивості перед судом, ролі адвоката у воєнний час та балансу між інтересами клієнта і публічним інтересом. Було наведено практичні приклади з американської судової та дисциплінарної практики, які можуть бути корисними для розвитку української адвокатури.

Захід став важливим для фахового обговорення актуальних викликів у сфері прав людини під час воєнного стану та обміну науковими і практичними напрацюваннями, де адвокатура відіграє одну із найважливіших ролей. Участь у цій конференції представника НААУ в США **Олени Калашник** сприяла посиленню міжнародного порівняльного підходу до стандартів підготовки студентів-юристів.

19 грудня у Глазго відбулася **міждисциплінарна дискусія про перехідне правосуддя та правову інтеграцію переміщених українців у Шотландії**. Юристи, науковці й правозахисники говорили про доступ до правосуддя, підтримку переміщених правників і стандарти незалежності адвокатури.

Захід організувала українська адвокатка, дослідниця Британської академії та викладачка міжнародного права і права збройних конфліктів Університету Глазго **Лариса Жданкіна**. Вона звернула увагу, що сучасне перехідне правосуддя не зводиться до судових процесів, компенсацій чи комісій, а має зосереджуватися на правах, гідності, досвіді та майбутньому людей, які постраждали від війни й масового переміщення. Окремо вона підкреслила значення інтеграції переміщених українців, збереження професійної ідентичності та їхньої участі в житті приймаючих країн.

Представник НААУ у Великій Британії **Олександр Черних** наголосив на ролі українських адвокатів та громади у захисті європейських цінностей і демократичного суспільства. Він підкреслив, що кожен українець сьогодні є нагадуванням про ціну демократії, адже Україна понад десять років протистоїть збройній агресії, фактично захищаючи європейську цивілізаційну модель.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ В ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

Окремо він зупинився на високих стандартах юридичної професії та правосуддя у Великій Британії й необхідності інтеграції цих підходів у практику українських адвокатів для зміцнення верховенства права та довіри до правової системи.

Також О.Черних акцентував на Конвенції Ради Європи про захист професії адвоката, розробленій за активної участі НААУ. Він зазначив, що одним із ключових учасників підготовки Конвенції був заступник голови НААУ, РАУ Валентин Гвозд'їй, який входив до Комітету експертів. Імплементация положень Конвенції державами-членами Ради Європи має стати спільною гарантією незалежності адвокатської діяльності, захисту адвокатської таємниці, ефективного самоврядування адвокатури та єдиного європейського підходу до захисту правосуддя і професійних стандартів.

У доповіді О.Черниха також ішлося про виклики для адвокатури в умовах війни, зокрема про загрози безпеці адвокатів, тиск на інститути правосуддя, ускладнення доступу до судів, а також про потребу зберігати професійну незалежність і стандарти етики у складних умовах.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/ajobxc>

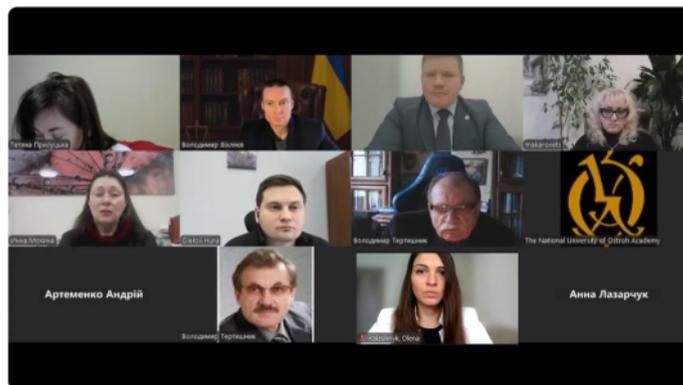

26 грудня відбувся XII Всеукраїнський круглий стіл «Застосування законодавства під час дії воєнного стану в Україні: актуальні виклики та шляхи їх подолання», де представник НААУ у США (м. Балтімор) **Олена Калашник** виступила з доповіддю на тему «Стандарти професійної етики адвокатів у США та Україні: порівняльно-правовий аналіз». Захід було організовано Комітетом адвокатської практики та підвищення кваліфікації Ради адвокатів Запорізької області за участі Ради адвокатів та КДКА Запорізької області у співпраці з освітніми та науковими установами. Круглий стіл став важливою платформою для фахового обговорення актуальних правових викликів, обміну міжнародним досвідом та посилення ролі Національної асоціації адвокатів України в умовах дії воєнного стану.

У своєму виступі Олена Калашник зосередилася на порівнянні моделей регулювання адвокатської професії, дисциплінарної відповідальності та етичних стандартів у правових системах США та України. Особливу увагу було приділено питанням конфіденційності, обов'язку правдивості перед судом, меж адвокатської лояльності клієнту та ролі адвокатури у забезпеченні довіри суспільства до правосуддя. Представник НААУ в США навела практичні приклади з американської судової та дисциплінарної практики, які можуть бути корисними для подальшого розвитку української адвокатури в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови. У доповіді підкреслено сильні сторони української моделі адвокатури, а також можливості імплементации окремих кращих практик США.

Детальніше за посиланням:

<https://youtu.be/OEEg1399XS0>

XII Всеукраїнський круглий стіл «Застосування законодавства під час дії воєнного стану в Україні»

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

14 лютого опубліковано статтю представника НААУ в Королівстві Бельгія (м. Шарлеруа) **Зухейра Абдельтіфа** на тему «**Визнання батьківства у Бельгії: підстави, процедури та особливості для українців**».

Чим довше триває війна в Україні, тим більше питань юридичного характеру виникає у тих наших громадян, що виїхали за кордон і влаштували там своє життя. Однією з найважливіших подій у житті кожної людини є батьківство. Як цей факт устанавлюється у Бельгії, спробуємо пояснити.

Питання регулюється Цивільним кодексом Бельгії та стосується як громадян країни, так і іноземців, які проживають в Бельгії на тимчасовій або постійній основі.

Визнання батьківства дитини – це добровільний юридичний акт, який дозволяє батькові офіційно встановити свій зв'язок із дитиною та забезпечення її прав. За наявності шлюбу батьківство визнається автоматично за презумпцією запису особи у відповідному реєстрі як чоловіка у подружжі (ст. 312 Цивільного кодексу Бельгії) за відсутності заперечення факту батьківства такою особою. Так, відповідно до статті 312, якщо дитина народилася у шлюбі, чоловік автоматично вважається батьком.

При цьому слід зазначити, що сьогодні у Бельгії правовий статус подружжя як у зареєстрованому, так і незареєстрованому шлюбі мало відрізняється. Тому процедура визнання батьківства особливо важлива, якщо батьки не перебувають у зареєстрованому шлюбі.

Відтак, якщо шлюб незареєстрований, визнання батьківства стає єдиним способом закріпити права та обов'язки батька.

«Процедура визнання батьківства дитини в Бельгії досить проста, але вимагає уважності до деталей, особливо для іноземців», – представник НААУ в Королівстві Бельгія (м. Шарлеруа) Зухейр Абдельтіф.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/godsxq>.

Українські адвокати, які працюють за кордоном, часто стикаються з новими викликами, особливо у складні часи. Одним із таких викликів є забезпечення правничої допомоги українським жінкам та дітям, які через війну опинилися за межами країни. Які юридичні питання турбують їх найбільше, з якими проблемами вони звертаються і як українські правники допомагають їм адаптуватися у нових умовах, – про це журналістка чеського видання «**Адвокатський щоденник**» (Advokátní deník) Івана Сикорова розпитала 8 березня представницю НААУ у Чеській Республіці **Олену Максименко**.

«У своїй адвокатській практиці я майже щодня стикаюся зі справами, пов'язаними з доступом до дитини, порядок якого врегульовано Конвенцією про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей», – адвокат О. Максименко.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/jcifbg>

14 березня опубліковано статтю представниці НААУ в Чеській Республіці **Олени Максименко** на тему “**Страхування професійної відповідальності адвокатів: як це працює у Чехії**”.

«При порушенні обов'язку страхування професійної відповідальності адвокатом, ЇСАК виключає його з реєстру адвокатів, фактично позбавляючи права здійснення адвокатської діяльності», – адвокат О. Максименко.

Уявіть: клієнт, незадоволений роботою адвоката, вимагає відшкодування збитків. Помилка в договорі, пропущений строк або невдала стратегія захисту – і фахівець опиняється під загрозою серйозних фінансових втрат. Чи можна цього уникнути?

У 2015 році Проектом ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні» було оприлюднено проект моделі страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні, яким передбачалося поступове впровадження такої відповідальності, декларовано необхідність сприяння з боку Національної асоціації адвокатів України у придбанні страхових полісів адвокатами та підтримки з боку держави моделі такого страхування.

Для реалізації цієї ідеї цікавим міг би бути досвід Чеської Республіки. Страхування професійної відповідальності адвоката у цій країні є обов'язковим та на законодавчому рівні закріплено Законом 85/1996 Sb «Про адвокатуру».

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/fgqoqh>.

28 березня опубліковано статтю Представника НААУ в Угорщині **Віктора Ясевіна** на тему “**Гостьовий інвестор: як українцям отримати дозвіл на проживання в Угорщині**”.

Аби отримати дозвіл на довгострокове проживання в Угорщині громадяни третіх країн можуть використати інвестиційні програми. Що варто знати про імміграційне законодавство Угорщини та які ризики чекають на потенційних інвесторів – спробуємо розібратися.

З набранням 1 січня 2024 року чинності законом «Про загальні правила в'їзду та проживання громадян третіх країн», в Угорщині з'явився інститут гостьового інвестора.

Гостьові інвестори – це громадяни третіх країн, які внаслідок їх участі у інвестиційних програмах набувають право подати заяву до міграційної служби Угорщини з метою отримання довгострокового дозволу на проживання в країні разом із членами своєї родини (дружиною/чоловіком та неповнолітніми дітьми) терміном на 10 років з правом одноразового продовження строку дії даного дозволу на проживання ще на 10 років.

«Станом на березень 2025 року лише два інвестиційних фонди отримали дозвіл Нацбанку Угорщини на здійснення діяльності щодо залучення коштів гостьових інвесторів», - повідомляє адвокат В. Ясевін.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/usexys>

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

2 квітня опубліковано статтю представника НААУ в Республіці Португалія **Віктора Архіпова** на тему **“Пенсії для українців у Португалії: що варто знати”**.

Чимало наших громадян, які виїхали до Португалії та отримали там тимчасовий захист, зараз збираються оформлювати пенсію. Більшу частину життя вони провели на території України та розпочали трудову діяльність ще за часів СРСР.

Питання пенсійного забезпечення громадян України та Португалії регулюються Угодою між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення (Угода) та Адміністративною домовленістю стосовно процедури застосування Угоди між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення (Адміністративна домовленість), які набрали чинності з 01.03.2012.

Положення Угоди базуються на пропорційному принципі, за яким кожна держава призначає пенсію за страховий стаж, набутий на її території, та за своїм національним законодавством. У разі необхідності, коли не виконуються вимоги за власним законодавством, іншою державою ураховується страховий стаж, набутий за законодавством кожної з договірних держав для набуття, збереження або відновлення права на пенсію, так, ніби цей стаж набуто за її законодавством за умови, що вони не перекривають один одного (статті 15, 16 Угоди). Відповідно до пункту 1 статті 10 Адміністративної домовленості для отримання пенсії з інвалідності, за віком, у зв'язку із втратою годувальника, а також пенсії за вислугу років відповідно до статей 15 і 16 Угоди працівник або його утриманець, який проживає у Португалії, подає заяву до служби соціального страхування (Segurança Social) Португалії, де проживає ця зацікавлена особа, відповідно до процедур, передбачених законодавством Португалії.

Таким чином, частина пенсії за страховий стаж, набутий на території Португалії, призначатиметься португальською стороною, а за страховий стаж, набутий на території України, – українською.

«Багато українців, які почали трудову діяльність ще в Україні, використовують свій український стаж, для того щоб отримати право на пенсію в Португальській Республіці», - запевняє адвокат В. Архіпов.

Детальніше за посиланням: <https://surli.cc/tgboar>

2 травня опубліковано статтю представника НААУ у Республіці Кіпр **Вікторії Поліщук** на тему **“Право власності сильніше окупації: чому досвід Кіпру важливий для України”**.

Чимало українців, які залишили свої домівки на окупованих територіях, уже й не сподіваються повернути свою землю. Але досвід Республіки Кіпр свідчить, що втрата фактичного контролю над територією не означає позбавлення громадян прав власності.

«З 1974 року, після розділу острова, деякі райони на Північному Кіпрі були взагалі закриті для відвідувань», – повідомляє адвокат В. Поліщук.

Сьогодні будь-які дії, що спрямовані на використання або передачу у власність землі, яка зареєстрована на окупованій території, без відома власника грека-кіпріота, є кримінальним правопорушенням. Зокрема, у лютому 2025 року Палата представників Кіпру прийняла поправки до Кримінального кодексу, які передбачають суворіші покарання за незаконне привласнення або використання майна грецьких кіпріотів на півночі острова. Порушникам загрожує до 5 років ув'язнення та штрафи до €10000.

Детальніше за посиланням: <https://surli.li/htyhgy>.

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

6 травня опубліковано статтю представника НААУ у Чеській Республіці **Олени Максименко** на тему **“Три варіанти взяти українцям шлюб у Чехії”**.

1. Найпростішим шляхом укладення шлюбу для українців, незалежно від місця їх перебування, є використання мобільного застосунку «Дія». Через розділ «Шлюб онлайн» необхідно подати заяву, у якій позначити партнера, який має надати підтвердження. Після отримання згоди підбираються час і дата. Коли всі питання будуть узгоджені, громадянам необхідно підтвердити заяву, підписавши електронним підписом, та сплатити адміністративний збір. У день весілля слід буде зайти в «Дію» і за посиланням долучитися до онлайн-церемонії, яку проведе працівник цифрового органу реєстрації актів цивільного стану. Цифрове свідоцтво про реєстрацію шлюбу має з'явитися у застосунку протягом доби.

2. Ще один варіант – звернення до закордонних дипломатичних установ України в Чехії – посольства чи консульства. Порядок запису передбачає попередню реєстрацію через авторизацію ДІА.Підпис, ID.GOV.UA чи за допомогою особистого ключа.

3. Але найпоширенішим залишається традиційний спосіб. Шлюб можна укласти у чеському органі реєстрації цивільного стану (matriční úřad). Чеська Республіка демонструє достатню відкритість до іноземців і дозволяє українцям укладати шлюби без суттєвих бюрократичних перешкод.

«На підставі Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах (Договір ратифіковано Законом N 2927-III від 10.01.2002) укладений шлюб автоматично визнається в Україні без потреби додаткового засвідчення чи легалізації», – адвокат О. Максименко

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/sfkwcv>.

Національна асоціація адвокатів України продовжила дію меморандуму про співпрацю з правовою платформою [PravoVsim](https://pravo.vsim.org), яка координується Данською радою у справах біженців. Ця платформа передбачає надання на безоплатній основі юридичної допомоги українцям, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Про це повідомив координатор проєкту від НААУ **Олександр Черних**. Він також закликав правників долучитися до ініціативи, аби фахово посилити спроможність платформи.

Координатор розповів, що в межах партнерства до платформи долучилися 11 адвокатів і юристів, делегованих НААУ. Завдяки цьому географія надання юридичної допомоги сьогодні охоплює Німеччину, Іспанію, Польщу, Австрію, Чехію, Швецію, Францію, Данію, Велику Британію та Канаду.

За час співпраці фахівці НААУ вже надали 84 безоплатні юридичні консультації, підготували та оприлюднили 9 статей із практичних питань перебування українців за кордоном, а також забезпечили експертну підтримку нового напрямку платформи – захисту від гендерно зумовленого насильства.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/xrxfxe>.

pravo vsim

Європейський Союз

UHF Український Національний Фонд

UKRAINIAN NATIONAL BAR ASSOCIATION

ПРАВО ВСІМ:
АДВОКАТИ І ДАЛІ ДОПОМАГАТИМУТЬ
УКРАЇНСЬКИМ БІЖЕНЦЯМ

З ПОЧАТКУ 2025 РОКУ ПЛАТФОРМУ «PRAVOVSIM» ВІДВІДАЛИ 21,3 ТИС. ОСІБ,
ІЗ ЯКИХ ПОНАД 2,2 ТИС. ЗВЕРНУЛИСЯ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ЗА ЮРИДИЧНОЮ ДОПОМОГОЮ.

6 червня опубліковано статтю представника НААУ у Республіці Кіпр (м. Ларнака) **Вікторії Поліщук** на тему “**Публічна поведінка адвоката в соцмережах: урок дисциплінарної справи на Кіпрі**”.

Соціальні мережі стали частиною повсякденного професійного життя адвокатів. Але публічність вимагає не меншої відповідальності, ніж діяльність у залі суду. Рішення Апеляційного суду Кіпру від 8 квітня 2025 року у справі Андреаса Г. Піттаціса демонструє, якими можуть бути наслідки порушення етичних меж онлайн-комунікації.

21 січня 2021 року кіпрський адвокат Андреас Г. Піттаціс опублікував на своїй Facebook-сторінці допис, у якому застосував гнівні та грубі висловлювання в бік журналістів Al Jazeera. Він звинувачував їх у користуванні сексуальними послугами під час перебування на Кіпрі, згадував «повій», «купівлю жінки», робив моральні оцінки, посилався на начебто наявні відео, додавав політичні заяви про Туреччину та Варошу.

Саме цей допис став підставою для п'яти обвинувачень, висунутих у Дисциплінарній раді адвокатів:

- поведінка, несумісна з адвокатським фахом, через оприлюднення даних про приватне життя без згоди осіб та без звернення до поліції;
- порушення основних принципів адвокатської професії;
- порушення зобов'язань адвоката щодо гідності та етики;
- порушення довірчих відносин адвоката та суспільства;
- публікація інформації щодо справи, що перебуває під розслідуванням.

Розглядаючи справу, у Дисциплінарній раді виходили з того, що відповідно до ст. 17 Закону Кіпру «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», у разі визнання адвоката винним у вчиненні будь-якого кримінального правопорушення, яке, на думку Дисциплінарної палати, пов'язане з моральною розпустою, або у випадку, коли адвокат винен у здійсненні супервізії, шахрайстві або несумісних з професією діяч чи поведінці, що суперечать положенням Правил адвокатської етики, Дисциплінарна палата може накласти на нього будь-яке з таких дисциплінарних стягнень:

- (a) попередження або догану; та/або
- (b) стягнення будь-якої суми у вигляді штрафу, що не перевищує двадцять тисяч євро (20 000 євро); та/або
- (c) призупинення дії його ліцензії на заняття адвокатською діяльністю на строк, який Дисциплінарна рада вважає за необхідне; або
- (d) виключення його імені з Реєстру адвокатів.

Правила адвокатської етики також передбачають, що адвокат зобов'язаний дотримуватися основних принципів адвокатської професії, які включають служіння правді та закону незалежно, вільно та гідно.

«Публічні коментарі в соцмережах можуть бути підставою для дисциплінарної відповідальності», – застерігає адвокат В. Поліщук.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/wobyob>.

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

10 червня опубліковано статтю заступника голови Комітету **Ростислава Никітенка** на тему “**Роль адвоката як провідника для приватного інвестора у відбудові критичної інфраструктури**”.

В умовах післявоєнної трансформації в Україні постане потреба у масштабній відбудові об'єктів критичної інфраструктури. Зважаючи на обмеженість бюджетних ресурсів, держава застосовуватиме механізми державно-приватного партнерства (ДПП), які потребуватимуть якісного юридичного супроводу.

Ефективне функціонування ДПП-проектів передбачає залучення інвестицій приватного сектору на умовах розподілу ризиків, повноважень і вигод. Саме у цьому контексті роль адвоката як правового радника приватного інвестора набуває ключового значення – від моделювання договірних конструкцій до захисту прав інвестора в національних судах або міжнародному арбітражі.

Особливості реалізації ДПП, зокрема концесійних договорів, визначаються у Законі «Про концесію», Порядку проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства, затвердженому постановою Кабміну від 11.04.2011 №384, Методиці аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства (наказ Мінекономіки від 14.12.2021 №1967).

Натомість роль адвоката в супроводі ДПП визначається двома ключовими напрямками.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/labxrw>.

16 червня опубліковано статтю представника НААУ у Республіці Молдова **Юрія Григоренка** на тему “**Юрисдикція Молдови для українських інвесторів: нові можливості у час викликів**”.

У пошуках стабільності та диверсифікації ризиків все більше українських підприємців звертають увагу на іноземні юрисдикції. Серед них правовою передбачуваністю, простотою бізнес-процедур і географічною близькістю вирізняється Молдова. Що вона може запропонувати українському інвестору?

Молдова має чинну Угоду про асоціацію з ЄС, що забезпечує преференційний режим доступу до європейського ринку. Дієвими залишаються угоди про вільну торгівлю з Україною та про уникнення подвійного оподаткування. Укладено також низку двосторонніх договорів про захист інвестицій, що підвищують рівень юридичної безпеки для іноземних компаній.

Але підприємницька діяльність у Молдові, як і в будь-якій іншій юрисдикції, пов'язана з низкою ризиків. Політична нестабільність, вплив зовнішніх гравців, у тому числі вплив Росії через невирішене питання Придністров'я, можуть становити фактори непередбачуваності. До цього додаються інфраструктурні обмеження, невеликий розмір внутрішнього ринку, залежність від зовнішніх енергоресурсів та певний рівень бюрократії.

Водночас ці ризики часто є прийнятними для інвесторів, які розглядають Молдову як плацдарм для доступу до ширших ринків. ІТ-компанії мають стабільну нормативну основу для планування, аграрії – родючі ґрунти і погоду стабільність, логістичні оператори – стратегічне розташування. Ключем до успішної діяльності є реалістичне планування та розуміння місцевих правил гри.

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

«Банки в Молдові забезпечують відкриття корпоративних рахунків у стислі строки – зазвичай протягом 3–5 робочих днів, вимагаючи мінімальний депозит», – адвокат Ю. Григоренко.

Детальніше за посиланням: <https://surli.cc/grfeyf>.

7 липня опубліковано статтю представника НААУ в Угорщині **Віктора Ясевіна** на тему «**Стягнення грошової заборгованості платіжним наказом нотаріуса в Угорщині**»

“Українці, які тимчасово перебувають в Угорщині, дедалі частіше укладають між собою угоди про позику. Але якщо борг не повертається добровільно, кредитору доводиться шукати спосіб захисту своїх прав у чужій юрисдикції. Ефективним способом може стати видача нотаріусом платіжного наказу”, – повідомляє представник НААУ в Угорщині Віктор Ясевін.

Інститут платіжного наказу нотаріуса в Угорщині опосередковано нагадує інститут виконавчого напису нотаріуса в Україні, але не тотожний йому. Це спрощена, позасудова процедура, в якій нотаріус видає платіжний наказ адресований позичальнику чи боржнику на підставі односторонньої заяви позикодавця (кредитора) або його уповноваженої особи – без заслуховування позичальника, розгляду заяви позикодавця по суті та дослідження доказів.

У даній процедурі немає місця доказам, оскільки нотаріус не має права розглядати правовий спір, а отже, не наділений правом досліджувати та перевіряти, чи дійсно між сторонами існують боргові правовідносини та чи є вимога про повернення боргу законною та обґрунтованою. З огляду на це для нотаріуса не має значення, чи був укладений між сторонами будь-який договір позики або ж боргові зобов'язання виникли з позадоговірних правовідносин.

З метою розвантаження роботи угорських судів, законодавець визначив, що грошова вимога, яка не перевищує 3 млн. HUF (станом на червень 2025 року це близько 366,7 тис. грн.), на першому етапі повинна бути стягнута виключно позасудовим шляхом внаслідок видачі платіжного наказу нотаріуса.

Платіжний наказ нотаріуса не може бути виданий, якщо сторони не мають адреси реєстрації місця проживання в Угорщині (ці адреси наявні у громадян України, які отримали тимчасовий захист, або мають статуси тимчасового та постійного дозволу на проживання в Угорщині).

У випадку, якщо позичальник чи боржник не оскаржує платіжний наказ нотаріуса протягом 15 днів з дати його отримання або не приймає його (коли поштове відправлення двічі повертається з відміткою пошти «після повідомлення адресата, відправлення не отримано» або «адресат відмовився від отримання») - платіжне доручення нотаріуса набирає законної сили і має таку ж саму юридичну силу, як і рішення суду, яке набрало законної сили.

Детальніше за посиланням: <https://surli.li/vzzfw>

Розділений Кіпр – це не лише геополітичний конфлікт, що розпочався у 1974 році. Для українців, які живуть або мають справи на півночі острова, він означає ризики: невизнані документи, спірна нерухомість, обмеження доступу та відсутність захисту.

Станом на сьогодні українські громадяни можуть потрапити на територію Турецької Республіки Північного Кіпру (ТРПК), яку не визнала жодна країна, крім самої Туреччини, двома способами: через офіційні контрольні-пропускні пункти з Республіки Кіпр і через Туреччину. Водночас законодавство Республіки Кіпр прямо забороняє в'їзд на її територію через будь-які пункти, розташовані на півночі острова. Морські порти та аеропорти ТРПК вважаються закритими. У той же час українці, як і громадяни інших країн, переміщуються між кордонами острову Кіпр.

“За інформацією Міністерства зовнішніх справ ТРПК іноземцям, які відвідують ТРПК, може бути видана віза на строк до 90 днів, залежно від її типу, у визначених портах та прикордонних переходах, за умови, що вони відповідають умовам, передбаченим Законом про іноземців та імміграцію, і не вважаються непридатними для в'їзду в країну. Тривалість перебування, надана в призначених портах і прикордонних переходах ТРПК, не може перевищувати 90 днів протягом 180 днів”, - повідомляє представник НААУ у Республіці Кіпр (м.Ларнака) **Вікторія Поліщук**.

Всі іноземці, які бажають перебувати в ТРПК більше ніж 90 днів, повинні отримати дозвіл на проживання. В'їзд до ТРПК і виїзд з неї можливий через призначені порти і прикордонні переходи за наявності дійсного паспорта або проїзного документа. Тип і термін дії візи, виданої іноземцям, проставляється імміграційними службовцями у проїзному документі.

Термін перебування іноземців у країні не може перевищувати дату, проставлену у їхніх проїзних документах, і вони не можуть використовувати візу з інших причин, ніж її первісна мета. Наприклад, робота з туристичною або студентською візою вважається порушенням візового режиму.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/fkcflp>

31 липня опубліковано статтю представника НААУ в Королівстві Бельгія (м. Шарлеруа) **Зухейра Абдельтіфа** на тему «**Тимчасовий захист українців у Бельгії: що варто знати**».

“Згідно з Виконавчим рішенням Ради ЄС від 04.03.2022, громадянам України, які були змушені залишити свою державу через війну, надається тимчасовий захист. Бельгія визнає право на тимчасовий захист українців, навіть якщо на момент початку конфлікту вони тимчасово перебували за кордоном”, - представник НААУ в Королівстві Бельгія (м. Шарлеруа) **Зухейр Абдельтіф**.

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

Які умови отримання тимчасового захисту, права та обов'язки, а також доступні юридичні механізми у 2025 році - спробуємо з'ясувати. Викладена інформація ґрунтується на чинному законодавстві Бельгії, положеннях Директиви Ради ЄС 2001/55/ЄС про тимчасовий захист, відповідних Королівських указах, адміністративних інструкціях Управління у справах іноземців, а також на актуальній судовій практиці, зокрема рішеннях Ради з питань спорів у справах іноземців (CCE).

Право на тимчасовий захист мають громадяни України, які постійно проживали на території України до 24 лютого 2022 року, особи без громадянства або особи, які мали статус біженця в Україні, а також члени їхніх сімей (подружжя, неповнолітні діти, утриманці).

Надання цього статусу залежить від наявності доказів проживання в Україні до початку конфлікту та відсутності іншого захисту в державі-члені ЄС.

Для отримання статусу разом із заявою необхідно надати такі документи:

- паспорт громадянина України чи інший чинний документ, що посвідчує особу;
- підтвердження факту в'їзду на територію Бельгії;
- документ, що підтверджує адресу проживання в Бельгії;
- у разі подання сім'єю – документи, що засвідчують родинні зв'язки.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/hqmz mh>

Українці, які зазнали шкоди через агресію РФ, можуть отримати безоплатну допомогу у підготовці заяв до Реєстру збитків для України (Register of Damage for Ukraine, RD4U). Надання такої підтримки розпочала правова платформа [PravoVsim](https://pravo.vsim.org).

4 серпня про це повідомив координатор проекту від НААУ, представник НААУ у Сполученому Королівстві **Олександр Черних**.

Основним завданням RD4U є отримання та обробка заяв і пов'язаних з ними доказів. Це включає в себе категоризацію, класифікацію та систематизацію цих заяв на основі різних критеріїв. Рада Реєстру оцінюватиме заяви та визначатиме їхню відповідність встановленим критеріям. Прийнятні заяви будуть зареєстровані для подальшого розгляду та оцінки.

«Це важливий етап у процесі міжнародного визнання шкоди, - пояснив О.Черних. - RD4U є першим кроком до подальших компенсаційних механізмів, тож фіксація втрат і правильне подання заяви мають ключове значення для майбутнього правового захисту».

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/feuyyk>

12 вересня опубліковано статтю представника НААУ у Республіці Молдова **Юрія Григоренка** на тему **“Паспорти без гарантій: правові проблеми множинного громадянства в Україні”**.

18 червня 2025 року Верховна Рада ухвалила Закон №4502-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України». Документ закріпив визначення множинного громадянства як одночасної належності особи до громадянства двох або більше держав. При цьому встановлено принцип, що в межах України така особа визнається виключно громадянином України.

Закон також установлює низку обмежень. Множинне громадянство прямо заборонене для осіб, які мають паспорти РФ або держав, що не визнають територіальну цілісність України. Крім того, Кабінет Міністрів отримав повноваження формувати перелік «дружніх» країн, громадяни яких можуть набувати українське громадянство у спрощеному порядку.

Утім саме на цьому етапі виникають серйозні колізії з чинним законодавством. Спеціальні акти, ухвалені після 2014 року, вже врегулювали питання громадянства для мешканців тимчасово окупованих територій. Закон «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо Криму передбачає презумпцію збереження громадянства України, незалежно від дій окупаційної влади, і визнає недійсними будь-які рішення про надання російських паспортів.

У Законі «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» встановлено інші механізми: невизнання документів, виданих на окупованій території, та спрощені процедури для мешканців цих регіонів при отриманні українських документів.

У такий спосіб виникає суперечність: спеціальні закони презюмують примусовість паспортизації та збереження громадянства України для мешканців ТОТ, водночас нові норми створюють ризик втрати цього громадянства саме для тих, кого держава мала би захищати.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lt/rnetvi>.

15 вересня опубліковано статтю представника НААУ у Республіці Молдова **Юрія Григоренка** на тему **“Множинне громадянство без міфів: документи, кордон і судова практика”**.

Попри ухвалення закону про множинне громадянство для багатьох українців залишаються відкритими практичні питання: як підтвердити належність до громадянства, які документи потрібні мешканцям окупованих територій, чи загрожує штраф за іноземний паспорт і що показує судова практика.

Для значної частини жителів тимчасово окупованих територій відсутність українського паспорта стала серйозною проблемою. Закон визнає їх громадянами України, однак підтвердження цього статусу потребує спеціальних процедур.

В'їзд на підконтрольну територію можливий навіть без паспорта. Основним документом для цього є свідоцтво про народження. Додатково можуть використовуватися будь-які українські документи з фотокарткою: довідки про освіту, медичні чи пенсійні посвідчення, трудова книжка. Найбільш вагомими є пенсійні документи, оскільки дані про пенсіонерів десятиліттями зберігаються в електронних базах Пенсійного фонду України.

Після прибуття громадянин має звернутися до Державної міграційної служби. Процедура встановлення особи передбачає кілька варіантів: за участю свідків, через відеозв'язок або шляхом перевірок наявних записів у державних реєстрах. У більшості випадків дані про соціальні чи пенсійні виплати дають змогу відновити підтвердження громадянства.

Наступним кроком є оформлення паспорта громадянина України та за потреби отримання статусу внутрішньо переміщеної особи. Це відкриває доступ до соціальних виплат і спрощує документування надалі.

Таким чином, навіть за відсутності паспорта можливість повернутися на підконтрольну територію та відновити документи зберігається. Ключовим залишається збереження будь-яких українських документів і використання даних державних реєстрів для підтвердження громадянства.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/rsvedp>.

16 вересня опубліковано статтю представника НААУ у Республіці Молдова **Юрія Григоренка** на тему **“Громадянство єдине чи множинне? Новий закон поставив конституційну дилему”**.

Парламент визнав множинне громадянство, проте ключове питання залишилося без відповіді: чи сумісне це з Основним Законом. Без висновку Конституційного Суду та з дискрецією Кабміну формувати перелік дружніх держав ризики правової невизначеності лише посилюються.

18 червня 2025 року у Верховній Раді ухвалили Закон №4502-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України». За нього проголосували 243 народні депутати. У документі формалізується інститут множинного громадянства, який до цього де-факто існував, але частково й у вибіркових випадках:

- за народженням: набуття дитиною громадянства України та громадянства іншої держави;
- внаслідок усиновлення: набуття дитиною, яка є громадянином України, громадянства своїх усиновлювачів-іноземців;
- шлюб з іноземцем: автоматичне набуття громадянином України іншого громадянства внаслідок одруження з іноземцем;
- автоматичне набуття при повнолітті (якщо український громадянин не отримував жодного документа іноземної держави);
- спрощеного порядку (для певних категорій іноземців).

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

У Законі запроваджено визначення множинного громадянства як одночасної належності особи до громадянства двох або більше держав. Встановлено принцип, що на території України така особа визнається виключно громадянином України. Передбачено обмеження: множинне громадянство не допускається для осіб, які мають паспорти рф або держав, що не визнають територіальної цілісності України.

Окремо закріплено повноваження Кабінету Міністрів України формувати перелік іноземних держав, громадяни яких можуть набувати громадянство України у спрощеному порядку. Відсутність цього переліку у самому законі означає, що ключові умови реалізації будуть визначені урядом уже після набрання ним чинності.

Закон має значення як з юридичного, так і з політичного погляду. З одного боку, він узгоджує українське законодавство з міжнародною практикою та враховує потреби мільйонів українців за кордоном, з іншого – залишається відкритим питання відповідності Конституції та можливі колізії з чинними актами, що регулюють статус жителів окупованих територій.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/ylekoh>.

3 жовтня опубліковано статтю представника НААУ в Республіці Чехія (м. Карлові Вари) **Вадим Лаврівський** на тему “Європейський простір адвокатської етики та його вплив на адвокатуру України”.

У статті здійснено порівняльний аналіз норм адвокатської етики ЄС та України, визначено їх спільні й відмінні риси та окреслено вплив європейських стандартів на українські Правила адвокатської етики в контексті євроінтеграції України. Дослідження ґрунтується на системному та компаративному підходах і доводить європейську спрямованість українських етичних норм, їх відповідність цінностям прав людини та верховенства права. Водночас підкреслюється, що Правила адвокатської етики України є більш деталізованими та обов'язковими, тоді як Кодекс ССВЕ має рекомендаційний і більш загальний характер та орієнтований передусім на транскордонну діяльність. Зроблено висновок, що імплементація європейських етичних стандартів сприяє інтеграції української адвокатури до європейського правового простору.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/usibbo>

Питання використання заморожених російських активів у Великій Британії залишається відкритим. Політична воля для цього є, однак механізм конфіскації потребує чіткої правової конструкції, узгодженої на міжнародному рівні.

6 жовтня тему конфіскації російських активів на користь України дослідили журналісти телеканалу «Прямий» під час інтерв'ю із представником НААУ у Шотландії, Сполученому Королівстві Великої Британії і Північній Ірландії **Олександром Черних**. Він розповів, на якій стадії перебуває правове опрацювання цього питання і чому навіть за наявності політичної волі досі не вийшло перетворити заморожені мільярди на реальні компенсації.

За словами О.Черних, питання відшкодування збитків за рахунок російських активів не має швидкого вирішення. Механізм поки не створений – і не через брак бажання. Адже прийняття такого рішення потребує не лише політичної волі, яку всі вже продемонстрували, а насамперед – правової моделі, що відповідатиме міжнародному праву. Такого прецеденту в сучасному світі ще не існувало.

Основна перешкода – різниця у правових системах і національних принципах захисту власності. У Великій Британії, наприклад, право приватної власності є недоторканим з часів Великої хартії вольностей 1215 року. Тому позбавлення активів можливе лише за рішенням суду, а не політичною вказівкою.

Саме тому уряди демократичних держав шукають спосіб, який би дозволив використати російські кошти законно, без руйнування власних правових традицій.

Відповідаючи на запитання про можливість спрямування на допомогу Україні штрафів британських компаній за порушення санкцій, О.Черних наголосив, що це звичайні адміністративні стягнення, які надходять до державного бюджету Сполученого Королівства. «Штраф цей – це така ж сама санкція, як, наприклад, проїзд на червоне світло або несплата податків. Ці кошти йдуть у британський бюджет. Вони не міксуються, немає якогось окремого органа, який збирає ці штрафи для України. Це покарання для тих, хто не виконав вимоги законодавства і урок для інших», - пояснив адвокат.

Детальніше за посиланням: <https://surli.cc/ntzlbl>

19 листопада опубліковано статтю представника НААУ в Угорщині (м. Будапешт) **Віктора Ясевіна** на тему **“Перехід на ePhyto HUB обмежив права українських експортерів?”**.

Після переходу України на електронний обмін фітосанітарними сертифікатами через систему ePhyto HUB Держпродспоживслужба припинила видачу паперових документів для експорту до ЄС. Постало питання: чи може експортер отримати власний примірник сертифіката?

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

У лютому 2025 року Україна офіційно приєдналась до міжнародної централізованої інформаційної системи ePhyto HUB, що забезпечує обмін електронними фітосанітарними сертифікатами між країнами. Нині до системи підключено 148 держав, серед яких – усі країни Європейського Союзу.

Нагадаємо, згідно із законодавством, продукція рослинного походження та інші товари, що підлягають фітосанітарному контролю (такі товари визначені як об'єкти регулювання у постанові Кабінету Міністрів від 15.11.2019 №1177), можуть вивозитися за межі митної території України лише у супроводі фітосанітарного сертифіката. Він видається:

- у паперовій формі – якщо цього вимагають фітосанітарні заходи країни призначення;
- в електронній формі – якщо країна призначення приєднана до системи ePhyto HUB та не потребує паперового документа.

Після отримання листа Європейської Комісії про прийняття країнами ЄС виключно електронних фітосанітарних сертифікатів (ePhyto), Держпродспоживслужба України оголосила, що з 1 листопада припиняється видача сертифікатів у паперовій формі для експорту продукції до держав ЄС. Відтепер сертифікати оформлюються лише в електронному вигляді через автоматизовану систему «Phytosanitary Inspection System», інтегровану з ePhyto HUB, а експортерам повідомляються лише номер і дата оформленого документа.

Така зміна спричинила появу нової проблеми: експортери фактично втратили можливість отримати власний (електронний чи паперовий) примірник сертифіката. На руках у них залишається лише інформація про номер і дату видачі. Це створює труднощі, коли сертифікат потрібен контрагентам або для транзиту через країни, не підключені до ePhyto HUB.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/efssqh>

25 листопада опубліковано статтю представника НААУ в Угорщині (м. Будапешт) **Віктора Ясевіна** на тему **“Проблемні питання зняття з контролю за дотримання граничних строків розрахунків за операціями з експорту товарів”**.

У статті розглянуто особливості припинення зобов'язань між сторонами шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог, досліджено проблемні питання зняття з контролю за дотриманням граничних строків розрахунків за операціями з експорту товарів. Окрема увага приділена питанням визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення про накладання штрафу та пені.

Під час дії воєнного стану в Україні надважливим залишається забезпечення стабільного функціонування економіки країни, у тому числі підтримання активної зовнішньоекономічної діяльності резидентів щодо експорту та імпорту товарів.

Законом України «Про валюту і валютні операції» №2473 від 21.06.2018 встановлено загальні правила розрахунків при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності експортно-імпортних операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідно до п. 14-2 постанови Правління Національного банку України «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» №18 від 24.02.2022 (у редакції зі змінами, внесеними згідно з постановою НБУ №22 від 16.02.2024) (норми якої є нормами спеціальної дії на період запровадження воєнного стану на території України), граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів становлять 180 календарних днів та застосовуються до операцій, здійснених з 5 квітня 2022 року.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/whcxzg>

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

12 грудня опубліковано статтю представника НААУ в Республіці Португалія (м. Лісабон) **Віктора Архіпова** на тему **“Шість нотаріальних послуг, які в Португалії можуть надавати адвокати”**.

У Португалії через обмежену кількість нотаріусів частину нотаріальних дій законодавчо передано адвокатам. Це стало можливим після запуску державної програми Simplex, спрямованої на дерегуляцію та спрощення процедур. У результаті адвокати отримали право оформлювати низку юридично значущих документів у формі автентифікованих приватних документів, які мають таку ж юридичну силу, як і публічні нотаріальні акти.

Адвокати, зареєстровані в Ордені адвокатів Португалії, можуть посвідчувати справжність приватних документів і підписів, засвідчувати копії, оформлювати та завіряти довіреності (крім безвідкличних), здійснювати правочини з нерухомістю, а також засвідчувати офіційні переклади. Такі документи приймаються державними органами та є підставою для реєстрації прав, зокрема у сфері нерухомості.

Водночас нотаріуси зберігають виключні повноваження щодо заповітів, спадщини та окремих публічних актів. Реєстрація прав власності здійснюється державними реєстраторами на підставі документів, оформлених як нотаріусами, так і адвокатами.

Таким чином, звернення до адвоката в Португалії є повноцінною та законною альтернативою нотаріальним конторам: це швидше, гнучкіше та зручно, при збереженні повної юридичної сили документів. Для іноземців і, зокрема, українців це суттєво спрощує доступ до оформлення правочинів і офіційних документів.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/qxohge>

Протягом року представником НААУ в Республіці Польща (м. Краків) **Іриною Василик** організовано окремий проект **«Перебування українських громадян у Республіці Польща: правові аспекти»**.

Даний Проект – це серія публікацій у «Віснику Національної асоціації адвокатів України» про основні проблеми, з якими стикаються українські громадяни, перебуваючи у сусідній з нами державі, особливо після початку повномасштабної війни і виїзду українських громадян до Республіки Польща. За результатами проекту у 2025 році опубліковано 8 статей.

У попередніх дописах за 2022 – 2023 роки ми інформували про прийняття Закону про тимчасове перебування українців на території Польщі, аналізували поправки до нього, проводили вебінар про тимчасовий захист українців у ЄС тощо. Однак війна триває, більше 1,4 млн українських громадян все ще перебуває на території Республіки Польща. Досі вони стикаються з низкою проблем різного рівня і характеру: від пошуку і оренди житла, купівлі авто, влаштування дітей до шкіл і вступу до вищих навчальних закладів, отримання медичної допомоги, діяльності малого бізнесу, оформлення кредитів тощо. Усі ці питання перебувають у фокусі наших аналітичних матеріалів.

Колектив авторів статей – це українські адвокати та юристи, зокрема ті, що після 24 лютого 2022 р. постійно перебувають на території Республіки Польща, надають правову допомогу українським громадянам і моніторять правове поле, а також польські колеги.

1. Немерцалова Світлана. Кредитування у Польщі // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025. №5 (111), травень. С. 31–33.
2. Мурзановська Олена. Про основні види кредитування та умови надання кредитів іноземцям у Польщі // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025. №5 (111), травень. С. 33–38.
3. Мурзановська Олена. Нове у законодавстві Польщі для іноземців від 1 червня 2025 року // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025. №6 (112), червень. С. 35–37.
4. Мурзановська Олена. Зміни у законодавстві Польщі щодо тимчасового захисту для громадян України // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025. №7-8 (113), липень – серпень С. 41–43.
5. Мурзановська Олена. Запровадження нової системи в'їзду/виїзду до країн ЄС // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025. №9 (114), вересень. С. 38 – 41.
6. Войтичек Міхал, Очковський Мацей. Порівняльно-правовий аналіз окремих аспектів польського товариства з обмеженою відповідальністю та українського товариства з обмеженою відповідальністю // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025. №10 (115), жовтень. С. 44 – 46.
7. Мурзановська Олена. Рівність прав мігрантів у Польщі та запобігання проявам ксенофобії // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025, №11 (116), листопад. С.36 – 38.
8. Немерцалова Світлана. Зміни щодо перебування громадян України в Польщі // Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2025. №12 (117), грудень. С.41 – 42.

**Керівник авторського колективу – представник
НААУ у місті Кракові Ірина Василик.**

**НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ**

